

TÜRK TORAKS DERNEĞİ

**TÜRK TORAKS DERNEĞİ ÇEVRE SORUNLARI VE AKCİĞER SAĞLIĞI ÇALIŞMA GRUBU
"ORMANLARIMIZ YANIYOR: İKLİM, EKOSİSTEM VE HALK SAĞLIĞI TEHDİT ALTINDA"
BASIN BİLDİRİSİ**

**ORMANLARIMIZ YANIYOR,
CAN KAYBI VAR!**

Orman yangınlarıyla mücadele, iklim kriziyle mücadeleden ayrı düşünülemez.

Orman yangınları yalnızca ağaçları değil, bütün ekosistemi, yerleşim alanlarını, geçim kaynaklarını ve insan sağlığını tehdit eden bir iklim, çevre ve halk sağlığı krizidir. Her yangının ateşleme nedeni aynı değildir; ihmal, kasıt, altyapı arızaları ve doğal nedenler rol oynayabilir. Ancak bilimsel kanıtlar, insan kaynaklı iklim değişikliğinin sıcak hava dalgalarını ve kuraklığı ağırlaştırarak yangıcı örtünün nemini azalttığını, yangın mevsimini uzattığını ve başlayan yangınların büyüyüp şiddetlenmesine elverişli koşulları artırdığını göstermektedir. Hükümetlerarası İklim Değişikliği Panelinin (IPCC) son raporuna göre, Akdeniz bölgesinde yangın yönetimine bağlı olarak, 3 °C'lık bir sıcaklık artışı altında yanan orman alanları %96-187 oranında artabilir [1].

Bu nedenle iklim krizi, yangınların arka planındaki temel risk büyütücülerden biridir. Yangın çıktıktan sonra yapılan müdahale yaşamsaldır; ancak tek başına yeterli değildir. Orman yangınlarıyla kalıcı mücadele, sera gazı salımlarının hızla azaltılmasını, fosil yakıtlardan adil ve planlı çıkışı, doğal ekosistemlerin korunmasını, bilim temelli orman yönetimini ve iklim değişikliğine uyumlu afet politikalarını zorunlu kılmaktadır [1,2].

Orman yangınları yalnızca ağaçları yakmaz; ormanı canlı bir ekosistem olarak parçalar. IPCC'ye göre ekosistemlerin uyum sağladığı doğal düzeyleri aşan yangınlar, bitki örtüsünü ve biyolojik çeşitliliğin yaşam alanlarını tahrip eder; su kaynaklarını, karbon tutma kapasitesini ve ekosistemin kendini yenileme gücünü zayıflatır. Bunun sonucu, ormanda yaşayan hayvanlar için barınma, beslenme ve üreme alanlarının kaybı; popülasyonların azalması ve bazı türlerin yerel olarak yok olma riskinin artmasıdır. Yangından kurtulan her ağaç ve korunan her habitat, yalnızca yeşil alanı değil, sayısız canlının yaşam hakkını ve iklim karşısındaki ortak direncimizi de korur [20].

Türkiye'de güncel durum

Ülkemizde geçtiğimiz günlerde Balıkesir'in Gömeç-Susurluk-Marmara Adası, Muğla'nın Milas ve Fethiye ilçeleri, Aydın-Çine, Çanakkale-Bayramiç, Kütahya-Tavşanlı-Domaniç hattı, Antalya'nın Alanya-Finike, İzmir'in Narlıdere ve İstanbul'un Çatalca ilçelerinde orman yangınları meydana gelmiştir. Bunların bir kısmı etkisini sürdürürken, bazı bölgelerde yangından etkilenen halk tahliye edilmiştir. [10-13-18]

Geçtiğimiz sene Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün 2025 Yılı Meteorolojik Afetler Değerlendirmesi raporuna göre, Türkiye'de 3.224 orman yangını meydana gelmiş ve bu yangınlarda 81.472 hektar ormanlık alan zarar görmüştür [19].

2026 yazı: Yangınlar ülkelerin sınırlarını aşıyor

Fransa İçişleri Bakanlığı'nın 27 Temmuz 2026 tarihli açıklamasına göre, ülkede yılbaşından bu tarihe kadar 116.085 hektar alan yanmıştır. Gironde ve Landes'taki büyük yangınlar kitlesel tahliyelere yol açmıştır [3]. 1 Ağustos tarihli en yeni saha güncellemesinde güneybatı Fransa'daki büyük yangının belirlenen çevrenin içinde tutulduğu ve yaklaşık 198.000 kişinin evlerine dönüşüne izin verildiği, ancak Fransa'nın başka bölgelerinde yeni yangınlar nedeniyle yeni tahliyelerin yaşandığı aktarılmıştır [6].

Avrupa Komisyonu, Fransa ve İspanya'daki yangınlar nedeniyle 300.000'den fazla insanın yerinden edildiğini ve her iki ülkeye Avrupa Birliği Sivil Koruma Mekanizması üzerinden uluslararası hava ve kara desteği gönderildiğini bildirmiştir [7].

Kuzey Amerika'da da yangın yükü ağırdır. Kanada Kurumlararası Orman Yangını Merkezinin 26 Temmuz güncellemesinde 932 aktif yangın, yılbaşından beri 4.147 yangın ve yaklaşık 3.447.715 hektar yanmış alan bildirilmiştir [8]. ABD Ulusal Kurumlararası Yangın Merkezinin 23 Temmuz güncellemesinde ise 70 büyük yangına müdahale edildiği, yılbaşından beri 41.377 yangın meydana geldiği ve yaklaşık 1,58 milyon hektar alanın yandığı belirtilmiştir [9].

Yangın dumanı uzak mesafelerde de sağlığı tehdit eder

Yangın dumanı, partikül madde başta olmak üzere karbon monoksit, azot dioksit, ozon ve çeşitli organik bileşiklerden oluşan karmaşık bir kirletici karışımdır. Dünya Sağlık Örgütü, yangın dumanındaki en önemli halk sağlığı tehdidinin PM_{2,5}'den kaynaklandığını; bu parçacıkların erken ölümle ilişkili bulunduğunu ve akciğer, kalp, beyin-sinir sistemi ile diğer organlarda hastalıkları ortaya çıkarabildiğini veya ağırlaştırabildiğini belirtmektedir [14].

İnce parçacıklar akciğerlerin derin bölgelerine ulaşabilir, kan dolaşımına geçebilir ve yangın alanından kilometrelerce uzağa taşınabilir. Maruziyet; göz ve hava yolu tahrişi, öksürük, nefes darlığı ve akciğer fonksiyonunda azalmadan astım ve KOAH alevlenmelerine, bronşite, kalp-damar etkilerine ve erken ölüme kadar uzanan sonuçlara yol açabilir [14,15].

Fransa'daki 2026 yangınları sırasında Gironde, Landes ve Lot-et-Garonne'da ince partikül uyarı eşiklerinin aşıldığı resmî makamlarca bildirilmiştir [16]. Bu bulgu, yangının yalnızca alevlerin ulaştığı alanı değil, dumanın taşındığı çok daha geniş bir coğrafyayı da etkileyen bir halk sağlığı acili olduğunu göstermektedir.

Kimler daha fazla risk altındadır?

- Astım, KOAH, amfizem veya başka kronik solunum hastalığı bulunanlar
- Kalp yetmezliği, iskemik kalp hastalığı veya hipertansiyonu bulunanlar
- Çocuklar ve ergenler; ileri yaştaki kişiler
- Gebeler ve diyabet gibi kronik hastalığı bulunanlar
- Yangınla mücadele edenler, açık alanda çalışanlar ve yoğun dumana maruz kalanlar

[14,15].

Dumandan korunmak için

- Resmî tahliye ve sağlık uyarılarına uyulmalı; güvenliyse dumanlı saatlerde kapalı ortamda kalınmalıdır.
- Pencereler ve kapılar kapalı tutulmalı; klima ve havalandırma sistemleri dışarıdan duman almadan iç havayı döndürecek biçimde çalıştırılmalıdır.
- İç ortamda sigara içilmemeli; mum, tütsü ve şömine yakılmamalı; kızartma gibi parçacık üreten faaliyetler azaltılmalıdır.
- Dışarı çıkmak zorunluysa yüze doğru oturan N95/FFP2 sınıfı maske kullanılmalıdır. Cerrahi maskeler ve ıslak bezler ince parçacıklara karşı yeterli koruma sağlamaz. N95/FFP2 maskeler karbon monoksit ve diğer gazlara karşı korumaz [17].
- Astım ve KOAH hastaları düzenli ilaçlarını sürdürmeli, rahatlatıcı ilaçlarını erişilebilir tutmalı ve tedavi planları hakkında hekimleriyle görüşmelidir.
- Artan nefes darlığı, göğüs ağrısı, bilinç değişikliği, bayılma, şiddetli baş dönmesi veya dudaklarda morarma durumunda acil sağlık hizmetlerine başvurulmalıdır [15].

Yetkililere çağrımız

- Bilimsel hedeflerle uyumlu, bağlayıcı bir sera gazı azaltım programı uygulanmalı; fosil yakıtlardan adil ve hızlı bir çıkış planlanmalıdır.
- Ormanlar, sulak alanlar ve diğer doğal karbon yutakları madencilik, enerji, yapılaşma ve parçalanma baskısından korunmalıdır.
- Yangın risk haritaları iklim projeksiyonlarına göre güncellenmeli; erken uyarı, gözetleme, haberleşme ve hızlı müdahale kapasitesi güçlendirilmelidir.

- Enerji nakil hatları, yol kenarları, atık alanları ve orman-yerleşim ara yüzlerinde bakım ve denetim eksiksiz yapılmalıdır.
- Yerleşim yerleri, sağlık kuruluşları, huzurevleri ve sürekli oksijen kullanan hastalar için uygulanabilir tahliye ve kesintisiz enerji planları hazırlanmalıdır.
- Yangın bölgelerinde PM2,5, PM10, karbon monoksit ve diğer kirleticiler kesintisiz olarak ölçülmeli; sonuçlar halka açık, anlaşılır ve gerçek zamanlı olarak yayımlanmalıdır.
- N95/FFP2 maskeler ve temiz hava alanları başta risk grupları olmak üzere etkilenen topluma ücretsiz sağlanmalıdır.
- Her yangına ilişkin neden, müdahale süresi, yanan alan, ekolojik ve sağlık sonuçları ile sorumluluk değerlendirmesi şeffaf bir biçimde açıklanmalıdır.

Kaybedecek vaktimiz yok. Ormanlarımızı, ormanlardaki tüm canları ve halk sağlığını korumak için iklim kriziyle etkin mücadele edilmeli; önleme, hazırlık, müdahale ve sağlık koruma politikaları acilen birlikte hayata geçirilmelidir.

Türk Toraks Derneği

Kaynaklar

- [1]** IPCC. AR6 WGII, Cross-Chapter Paper 4: Mediterranean Region. Sıcak hava dalgaları, kuraklık ve arazi kullanımındaki değişikliklerin yakıt nemini azaltarak yangın riskini, mevsim süresini ve şiddetli yangın olasılığını artırdığı değerlendirme.
- [2]** WMO. Climate change increases the risk of wildfires. İklim değişikliğinin yangın havasının sıklığını ve/veya şiddetini artırdığına ilişkin bilimsel değerlendirme.
- [3]** Fransa İçişleri Bakanlığı, Sur terre et dans les airs: combattre le feu sur tous les fronts, güncelleme 27.07.2026.
- [4]** Fransa Hükümeti, 27.07.2026 Bakanlar Kurulu durum raporu: Gironde, Landes, Var ve Korsika yangınları.
- [5]** Landes Valiliği, Biscarrosse, Parentis-en-Born ve Sanguinet'te güvenli bölgelere dönüş açıklaması, 27.07.2026.
- [6]** Associated Press, 01.08.2026. Güneybatı Fransa yangınında güncel durum ve yeni tahliyeler. Son durum için kullanılan ikincil kaynak.
- [7]** European Commission, DG ECHO. The EU sends planes and firefighters as wildfires ravage France and Spain, 27.07.2026.
- [8]** Canadian Interagency Forest Fire Centre. Ulusal yangın görünümü; sayfadaki 26.07.2026 güncellemesi.
- [9]** US National Interagency Fire Center. Current National Statistics; 23.07.2026 güncellemesi.
- [10]** Milas Kaymakamlığı. Ören Mahallesi'ndeki yangının kontrol altına alındığına ilişkin açıklama, Temmuz 2026.
- [11]** Anadolu Ajansı. Fethiye'deki orman yangınının kontrol altına alındığına ilişkin OGM Genel Müdürü açıklaması, Temmuz 2026.
- [12]** Anadolu Ajansı. Kütahya Tavşanlı-Domaniç, Antalya Finike ve İzmir Narlıdere yangınlarının kontrol altına alınması, 18.07.2026.
- [13]** İstanbul İtfaiyesi. Çatalca'da ot ve orman yangını, 19.07.2026.
- [14]** World Health Organization. Wildfires: sağlık etkileri ve başlıca kirleticiler.
- [15]** WHO Europe. Public health advice during wildfires: how to protect your health and keep safe.
- [16]** Landes Valiliği. Yangın dumanı, hava kalitesi, maske ve sağlık önerileri, 28.07.2026.
- [17]** US CDC/NIOSH. Wildland Fire Smoke: N95 sınıfı filtreli yüz maskelerinin parçacıklara karşı kullanımı ve karbon monoksit gibi gazlara karşı koruma sağlamaması.
- [18]** Bundle. "Yangın kabusu bitmiyor: Türkiye'nin dört bir yanı alev alev." ,01.08.2026
- [19]** Meteoroloji Genel Müdürlüğü. 2025 Yılı Meteorolojik Afetler Değerlendirmesi: Türkiye geneli orman yangını sayısı ve zarar gören orman alanı.
- [20]** IPCC. Climate Change 2022: Impacts, Adaptation and Vulnerability, Working Group II, Chapter 2: Terrestrial and Freshwater Ecosystems and Their Services. Yangınların doğal düzeyleri aşmasının bitki örtüsü, biyolojik çeşitlilik habitatları, su kaynakları, karbon tutumu ve ekosistem bütünlüğü üzerindeki etkileri.